

Sygn. akt III AUa 1296/12

III AUz 179/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
Sędziowie:	SSA Maria Michalska-Goźdź SSA Ewa Cyran (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2013 r. w Poznaniu

sprawy z odwołania **Zakładu (...) w I.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale zainteresowanej: A. J.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji odwołującego Zakładu (...) w I.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze z dnia 26 lipca 2012 r. sygn. akt IV U 992/12 oraz

na skutek zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

na postanowienie Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze z dnia 28 sierpnia 2012 r. sygn. akt IV U 992/12

1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję o tyle, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy zainteresowanej A. J. nie wlicza świadczeń pieniężnych przeznaczonych na „wycieczkę do P.05/2008”, „wycieczkę do K. 06/2009”, „wycieczkę do W. 06/2010”, „wycieczkę do W. i K. 06/2011” oraz świadczenia wypłaconego na Boże Narodzenie 12/ 2010;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i koszty postępowania między stronami wzajemnie znosi;

4. koszty postępowania odwoławczego między stronami wzajemnie znosi

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13.01.2012 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że płatnik składek (...) w I. nie zadeklarował składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy od wartości świadczeń pieniężnych przeznaczonych na: „cele świąteczne – Wielkanoc 03/2008”, dofinansowanie do wycieczki do P. 05/2008”, „cele świąteczne - Boże Narodzenie 12/2008”, „dofinansowanie do wycieczki do K. 06/2009”, „cele świąteczne - Boże Narodzenie 12/2009”, „dofinansowanie do wycieczki do W. 06/2010”, „cele świąteczne - Boże Narodzenie 12/2010”, „dofinansowanie wycieczki do W. i K. 06/2011” wypłaconych A. J.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że wymienione wyżej świadczenia, sfinansowane przez płatnika z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, gdyż są przychodem określonym w art. 4 pkt 9 ustawy emerytalnej.

Odwołania od powyższej decyzji złożył do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze płatnik składek (...)I. - Zakład (...), zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez błędną interpretację treści § 1 i § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe poprzez przyjęcie, że zaliczenie bądź nie zaliczenie do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie przychodu uzyskanego z tytułu wypłaty świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zależy od zasad jakie stosowane są przy wypłacie tych świadczeń oraz naruszenie przepisów prawa materialnego w szczególności poprzez błędną wykładnię art. 8 ust.1 i ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, poprzez przyjęcie, iż pracodawca dysponujący środkami zgromadzonymi na koncie ZFŚS wydatkował je niezgodnie z ustawą tj. nie stosował kryterium dochodowego przy przyznawaniu świadczeń z ZFŚS (wycieczki) oraz pomimo stosowania zróżnicowania kwotowego nie stosowano kryterium socjalnego (cele świąteczne). Odwołujący wniósł o zmianę w/w decyzji w całości i ustalenie, że świadczenia z ZFŚS w postaci dofinansowania do wycieczek oraz świadczenia pieniężne przeznaczone na cele świąteczne nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dla wymienionych w decyzjach pracowników, zasądzenie od pozwanego na rzecz odwołującego kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze, wyrokiem z dnia 26 lipca 2012 roku (sygn. akt: IV U 992/12) oddalił odwołanie. Postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze uzupełnił wyrok dodając pkt. 2 na mocy którego nie obciążył (...) I. – Zakładu (...) w I. kosztami zastępstwa procesowego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca - Zakład (...) w I. od 01.07.1997 r. tworzy Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Według obowiązującego regulaminu funduszu socjalnego podstawę gospodarowania Funduszem Świadczeń Socjalnych stanowią przepisy prawa, regulamin udzielania świadczeń, roczny plan wykorzystywania środków funduszu świadczeń socjalnych (§1 ust. 1).

Zgodnie z §5 regulaminu przeznaczenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych stanowi finansowanie części kosztów w zakresie:

1) krajowych i zagranicznych wczasów pracowniczych oraz wczasów profilaktyczno-leczniczych, zakupionych indywidualnie przez pracowników, jeżeli pobyt na tych wczasach potwierdzony jest rachunkiem, skierowaniem lub innym dokumentem wystawionym przez instytucję lub osobę fizyczną posiadającą informację o wysokości poniesionych kosztów,

2) wypoczynku wczasowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie, potwierdzonego jego oświadczeniem,

3) krajowego i zagranicznego wypoczynku dzieci i młodzieży w formie kolonii wypoczynkowych lub zdrowotnych, wczasów wypoczynkowych, obozów młodzieżowych oraz wyjazdów klimatycznych organizowanych w ciągu roku szkolnego, zakupionych indywidualnie przez pracowników, jeżeli pobyt na tych wypoczynkach potwierdzony jest rachunkiem, skierowaniem lub innym dokumentem wystawionym przez instytucję lub osobę fizyczną posiadającą uprawnienia do świadczenia usług w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży, zawierający informację o wysokości poniesionych kosztów,

4) zakupu biletów wstępu na imprezy artystyczne, kulturalne, rozrywkowe, sportowe, potwierdzony zakupionym biletem,

5) imprez okolicznościowych wraz z zakupem drobnych symbolicznych upominków, poczęstunków z okazji:

- Mikołaja,

- pożegnania pracownika odchodzącego na rentę, emeryturę,

- Międzynarodowego Dnia Kobiet,

- okresowych spotkań w (...) I. /emeryci, renciści/.

W § 6 regulaminu określono zasady i kryteria przyznawania świadczeń z funduszu świadczeń specjalnych.

W szczególności w ustępie 6 wskazano pracowników, którym dopłata do różnych form wypoczynku przyznawana jest w pierwszej kolejności, w ustępie 9 zaś uregulowano sposób obliczania dochodu uwzględnianego przy rozdziale środków z funduszu.

W § 7 regulaminu uregulowano tryb zgłaszania wniosków i kwalifikacji osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Organ rentowy przeprowadził kontrolę u płatnika składek zakończoną protokołem kontroli z 9 listopada 2011 roku

W okresie od 2008r. do 2011 r. płatnik składek wypłacił swoim pracownikom świadczenia pieniężne na:

1) „cele świąteczne - Wielkanoc 03/2008”,

2) „cele świąteczne - Boże Narodzenie 12/2008”,

3) „cele świąteczne - Boże Narodzenie 10/2009”,

4) „cele świąteczne - Boże Narodzenie 12/2010”, oraz dofinansował swoim pracownikom:

1) „Wycieczkę do P. 05/2008”,

2) „Wycieczkę do K. 06/2009”.

3) Wycieczkę do W. 06/2010”,

4) „Wycieczkę do W. i K.06/2011” ,

z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Od w/w przychodów uzyskanych przez pracowników płatnik składek nie zadeklarował składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy.

Płatnik składek przyznając pracownikom w/w świadczenia nie kierował się zasadami i warunkami korzystania z Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Wartości świadczeń nie były uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu Świadczeń Socjalnych. Pracownicy nie składali wniosków o wypłatę świadczenia, nie składali oświadczeń o dochodach współmałżonków, średniej na członka rodziny.

Wypłata środków z ZFŚS w latach 2008-2009 r. dokonana została w różnych kwotach, ale ich zróżnicowanie zostało ustalone z pominięciem kryterium socjalnego.

Świadczenia finansowane z ZFŚS w 2010 r. zostało wypłacone w różnych kwotach, jednak ich wysokość nie różnicowała osiągniętych przez pracowników dochodów na 1 członka rodziny, a kwota zróżnicowania wypłaconych świadczeń pieniężnych była minimalna.

Kwoty wypłacone z ZFŚS wypłacone w 03/2008 i 12/2008 ustalone zostały w wysokości 500 zł na jednego pracownika. Płatnik składek wypłacił świadczenia pracownikom w różnych wysokościach, a ich wysokość dla każdego pracownika była uzależniona od wysokości uposażenia i ilości posiadanych dzieci.

Kwota świadczenia z ZFŚS w 12/2009 ustalona została na 1000 na jednego pracownika. Płatnik składek dokonał ich wypłaty w różnych wysokościach, a ich wysokość dla każdego pracownika uzależniona była od ilości posiadanych przez pracownika dzieci, pozostających na utrzymaniu. Dodatkowa kwota za każde dziecko będące na utrzymaniu pracownika wyniosła w 2008 r. 10 zł, w 2009 r. 20 zł.

Pracownicy nie składali wniosków o wypłaty świadczeń.

Płatnik składek wypłacając środki z ZFŚS w 12/2010 r. posiadał informację o sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej pracowników w postaci oświadczeń pracowników o dochodach na członka rodziny.

Płatnik składek z okazji świąt Bożego Narodzenia ze środków ZFŚS wypłacił pracownikom:

- 1250,00 zł osobom, których dochód na osobę w rodzinie wyniósł do 610,00 zł,
- 1200,00 zł osobom, których dochód na osobę w rodzinie wyniósł od 610,00 zł do 1.000,00 zł,
- 1150,00 zł osobom, których dochód na osobę w rodzinie wyniósł powyżej 1000,00zł. Płatnik składek ustalając wysokość świadczenia z ZFŚS nie brał pod uwagę różnicy w poziomie życia pracowników w oparciu o złożone oświadczenia pracowników.

W latach 2008- 2011 świadczenie przeznaczone na dofinansowanie wycieczek zostało rozdzielone pracownikom w takich samych kwotach dla wszystkich uczestników będącymi pracownikami tj. w kwocie ok. 500 zł. Płatnik składek brał pod uwagę wartość całej wycieczki podzieloną przez ilość osób uczestniczących w wycieczce.

U wnioskodawcy nie działają związki zawodowe.

Komisja Socjalna, składająca się z G. S., D. W., M. K. (aktualnie - J. B.) i Z. C. ustaliła, w porozumieniu z załogą i Kierownikiem, że w 2008r., bez składania pisemnych wniosków o wypłatę świadczeń, pracownicy otrzymają z tytułu świąt po 500 zł każdy i dodatkowo po 10 zł na każde małoletnie uczące się dziecko.

W 2009r. świadczenie te było przyznawane z okazji Świąt Bożego Narodzenia po 1000 zł na każdego pracownika + 20 zł na dziecko.

Świadczenia otrzymali pracownicy, których staż u wnioskodawcy wynosił co najmniej 1 rok. Pracownicy przed wypłatą świadczeń nie składali wniosków o ich wypłatę, jedynie oświadczenie o ilości posiadanych dzieci.

Płatnik składek przyjmował, że oświadczenia są równocześnie wnioskiem pracowników o wypłatę świadczeń.

W 2010r. u płatnika powstał obowiązek składania przez pracowników oświadczeń o dochodzie na członka rodziny.

Wprowadzono wówczas 3 progi dochodu na członka rodziny i w zależności od tego, w którym progu dochodów znajdował się dany pracownik, dokonywano wypłaty świadczenia z okazji Świąt Bożego Narodzenia ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

W 2008 i 2009r. pracownicy płatnika składek otrzymali kwoty po 500 i 1.000 zł na każdego i dodatkowo kwoty po 10 i 20 zł na każde małoletnie bądź uczące się dziecko.

Jedynie M. K. (główna księgowa) i P. K. (kierownik) otrzymali w/w kwoty pomniejszone o 10 zł.

U płatnika składek pracownicy fizyczni zarabiają po 900-1400zł, kadra biurowa 1.400 -2.000 zł a kadra kierownicza powyżej 2.000 zł netto.

Pracownicy wnioskodawcy akceptowali taką formę wypłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Nie zgłaszano innych propozycji bądź zastrzeżeń do takiego podziału środków.

Zainteresowana uczestniczyła w wycieczce do P., K., W. i W.. Podała że jest zadowolona z takiej formy wypłaty świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych „po równo”, gdyż z wycieczki mogli korzystać wszyscy pracownicy. Uważa, że podział środków z okazji Bożego Narodzenia i Wielkanocy był również prawidłowy. Zeznała, że nie pamięta czy przed wypłatą świadczeń składała wnioski. Zainteresowana, jako specjalista do spraw rozliczeń u wnioskodawcy знаła sytuację rodzinną i materialną pracowników.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji uznał, iż odwołanie nie było zasadne.

Mając na uwadze cały zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy w ocenie Sądu Okręgowego należało uznać, że pomimo obowiązującego regulaminu ZFŚS odwołujący przy przyznawaniu świadczeń nie stosował się do jego zapisów. Nie wymagał od pracowników przedkładania oświadczeń wskazujących na uzyskiwane przez nich wysokości dochodów oraz wysokość dochodów osób wspólnie zamieszkujących i prowadzących wspólnie gospodarstwo. Odwołujący w żaden sposób nie wykazał jakoby badał wysokość dochodów uzyskanych przez pracowników oraz pełną wysokość dochodów uzyskanych przez wspólnie zamieszkujące i prowadzące wspólne gospodarstwo osoby w rodzinie. Wysokość świadczeń polegająca na dofinansowaniu wycieczek w latach 2008-2011 r. została wypłacona pracownikom w takich samych kwotach. Wypłata z ZFŚS w latach 2008-2009 została dokonana, co prawda w różnych kwotach ale ich zróżnicowanie zostało ustalone z całkowitym pominięciem kryterium socjalnego. Natomiast świadczenia wypłacone w 2010 r. zostały wypłacone przez płatnika składek w różnych kwotach, jednakże ich wysokość nie odzwierciedla różnic w osiągniętych przez pracowników dochodach na 1 członka rodziny, a kwota zróżnicowania wypłaconych świadczeń było różnicą o 10 zł.

Ponadto na uwagę w przedmiotowej sprawie zasługuje okoliczność, że przyznawanie świadczeń nie nastąpiło w uzgodnieniu z komisją socjalną, która na podstawie złożonych wniosków i oświadczeń w sposób obiektywny mogłaby przyznawać pracownikom odpowiednie świadczenia.

Zeznający w sprawie świadkowie potwierdzili, że podstawą do wypłaty świadczeń na cele świąteczne w okresie 2008-2011 było przyjęcie przez płatnika składek „że pracownicy mają podobną sytuację materialną”.

Informacje dotyczące sytuacji materialnej i rodzinnej były oparte o wiedzę pracowników o swojej sytuacji, gdyż jest to małe środowisko i pracownicy znają się wzajemnie.

Świadkowie zeznali, że podział środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych był zgodny z wolą załogi.

W świetle powyższego oraz wobec treści regulaminu zakładowego oraz zeznań świadków, Sąd I instancji nie dał wiary odwołującemu, jakoby wartość przyznanych świadczeń w okresie od 2008-2011 była uzależniona od sytuacji materialnej zainteresowanej A. J., a także jej sytuacji życiowej i rodzinnej, bowiem okoliczność ta nie znalazła potwierdzenia w przedłożonym materiale dowodowym w sprawie.

Oczywistym jest natomiast, chociażby w świetle doświadczenia życiowego, że nie tylko wysokość wynagrodzenia jednego małżonka decyduje o sytuacji materialnej całej rodziny, bowiem wpływ na nią ma okoliczność czy współmałżonek pracuje, ile ewentualnie zarabia, ile jest dzieci w rodzinie, czy są w wieku szkolnym, czy ktoś w rodzinie przewlekłe choruje itd. Dopiero znajomość tych wszystkich szczegółów może stanowić podstawę do uznania, że znana jest sytuacja materialna i rodzinna pracownika.

Odwołujący przyznał zainteresowanej świadczenia z naruszeniem art. 8 ust. 1 i 2 w/w ustawy, przez co w sensie prawnym nie są one świadczeniem socjalnym, a jeżeli tak, nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Pomoc z funduszu może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika.

W niniejszej sprawie tego jednak nie uczyniono, a A. J. otrzymała sporne świadczenia o jednakowej wartości, co inni pracownicy. Spowodowało, to że w ocenie Sądu Okręgowego trzeba je ocenić jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych. Wypłatę środków pieniężnych na cele świąteczne i na dofinansowanie do wycieczek należy, więc uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust.1 ustawy z 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz. U. z 2000r. Nr 14, poz. 176 ze zm.), który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek (art. 18 ust. 1 w/w ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. W tym zakresie nie ma wyjątków. Zasady tej nie może zmienić nawet regulamin zakładowy funduszu świadczeń socjalnych.

Odnosząc się natomiast do sfinansowania przez płatnika składek dofinansowania do wycieczek zainteresowanym należało uznać, że stanowiły one przychód pracowników.

Sąd Okręgowy podkreślał, że z treści art. 11 ust. 1 ustawy o PIT wynika zasada, zgodnie z którą przychodem są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Według regulacji zawartej w przytoczonym przepisie, aby pieniądze i wartości pieniężne mogły być traktowane jako przychód, wystarczy, by były one postawione do dyspozycji podatnika natomiast żeby świadczenia w naturze i inne nieodpłatne świadczenia były uznane za przychód, konieczne jest otrzymanie tych świadczeń.

Otrzymanie świadczenia, jako realne przysporzenie, przejawia się w przyroście majątku podatnika.

Jak więc z powyższych unormowań wynika, jedną z kategorii przychodów uzyskiwanych, m.in. ze stosunku pracy jest nieodpłatne świadczenie. Nieodpłatne świadczenie to takie, które pracownik otrzymuje pod tytułem darmym, co oznacza, że w zamian za to świadczenie nic sam nie świadczy, ani też nie zobowiązuje się do przyszłych świadczeń.

Konsekwentnie, należało w ocenie Sądu Okręgowego uwzględnić w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przychody uzyskane z tytułu świadczeń pieniężnych wypłaconych zainteresowanej A. J. w wysokościach i okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji.

W świetle powyższego stanowiska, odwołanie wnioskodawcy należało uznać za nieuzasadnione.

Apelację od wyroku w całości złożył odwołujący płatnik składek (...) w I. zarzucając:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1.1. art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie oceny dowodów:

1.1.1. w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logiki i prawidłowego wnioskowania:

A. Sąd przyjął, iż płatnik składek przyznając pracownikom świadczenia nie kierował się zasadami i warunkami korzystania z Regulaminu ZFŚS, wartości świadczeń nie były uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu, pracownicy nie składali wniosków o wypłatę świadczenia, nie składali oświadczeń o dochodach współmałżonka i średniej na członka rodziny w sytuacji gdy pracownicy składając oświadczenie o - w 2008r. ilości dzieci, w 2009r. ilości dzieci, w 2010r. dochodzie na członka rodziny-składali jednocześnie wnioski o wypłatę świadczenia, a dane wynikające ze złożonych oświadczeń jako zawierające dane o sytuacji osobistej i materialnej osoby uprawnionej do świadczeń stanowiły podstawę do wypłaty świadczeń, w zakładzie pracy działała Komisja Socjalna która zajmowała się przyznawaniem świadczeń;

B. Sąd przyjął, iż wypłata środków z ZFŚS w latach 2008 - 2009 dokonywana była w różnych kwotach, ale ich różnicowanie zostało ustalone z pominięciem kryterium socjalnego, w sytuacji gdy w tych latach kwota dofinansowania była ustalana w oparciu o kryterium socjalne - brano pod uwagę ilość dzieci posiadanych przez pracownika co wynika również z dalszych ustaleń Sądu I instancji (dalej Sąd ustalił, iż wysokość świadczenia była między innymi ustalana w zależności od ilości posiadanych dzieci);

C. Sąd przyjął, iż wysokość świadczeń z ZFŚS w roku 2010r. nie była różnicowana w stosunku do dochodów osiągniętych na 1 członka rodziny, w sytuacji gdy pracownicy w tym roku składali oświadczenie o wysokości dochodów na członka rodziny i oświadczenie to było brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości świadczeń i co pozostaje w sprzeczności z dalszymi ustaleniami Sądu, który wskazał, iż w 2010r. płatnik posiadał informację o sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników w postaci oświadczeń o dochodach na członka rodziny;

D. Sąd przyjął, iż pracownicy nie składali wniosków o wypłatę świadczeń które to ustalenia pozostaje w sprzeczności z zeznaniami świadków, którzy potwierdzili, iż oświadczenie o ilości dzieci oraz oświadczenie o dochodach stanowiło wnioski o wypłatę świadczenia;

E. Sąd przyjął, iż przyznanie świadczeń nie nastąpiło w uzgodnieniu z komisją socjalną co stoi w sprzeczności z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, tj. treścią protokołów z posiedzeń komisji (protokół z dnia 2.12.2008r., z dnia 1.12.2009r., i z dnia 30.12.2010r.) oraz z treścią preliminarzy wypłaty środków.

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy tj.:

2.1 błędną wykładnię art. 8 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i przyjęcie, iż w przypadku wypłaty świadczeń - dofinansowanie do wycieczek zakładowych - płatnik winien kierować się kryterium socjalnym tj. dokonywać analizy sytuacji socjalno-bytowej uprawnionych w sytuacji gdy przepis ten odnosi się tylko i wyłącznie do dopłat i świadczeń o charakterze ulgowym, a dofinansowania do imprez integracyjnych nie są tego typu świadczeniami;

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę powyższego wyroku i uwzględnienie odwołania w całości; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania; oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu za obydwie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W odpowiedzi na apelację pozwany organ rentowy żądał jej oddalenia i zasądzenia od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego.

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie uzupełnienia wyroku w zakresie kosztów procesu wniósł organ rentowy, domagając się jego zmiany poprzez zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz ZUS kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w części.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c.. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Sąd Okręgowy w ocenie Sądu Apelacyjnego dokonał jednak nieprawidłowej subsumcji ustalonego stanu faktycznego.

Dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie właściwe były przepisy szczegółowo wskazane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu orzeczenia, co nie było kwestionowane przez żadną ze stron.

W pierwszej kolejności powołać zatem należało art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, natomiast w oparciu o art. 6 ust.1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 2 ustawy ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz z osobami z nimi współpracującymi, od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Stosownie do art. 18 ust. 1 cyt. ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi, przychód, o którym mowa w jej art. 4 pkt 9 tj. przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia m.in. w ramach stosunku pracy. Uregulowanie stosuje się również, na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o sus, w zakresie ubezpieczeń emerytalnych i rentowych w stosunku do zleceniobiorców jeżeli w umowie zlecenia albo innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

Artykuł 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych stanowi, iż przychodem ze stosunku pracy są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródła finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

O tym m.in. jakie przychody nie stanowią podstawy wymiaru składek stanowi Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, w szczególności w jego § 2 ust. 1 pkt 19 wskazano, że podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Zasady tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych określa ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych; w myśl art. 2 ust. 1 ustawy działalnością socjalną są usługi świadczone przez pracodawcę na rzecz różnych form wypoczynku, działalność kulturalno-oświatową sportowo-rekreacyjną udzielanie

pomocy materialno-rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych ustawą (art. 2 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Wskazać należy, iż to pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Z funduszu mogą być finansowane jedynie te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją działalności socjalnej. Wykluczone jest zatem finansowanie świadczeń przyznanych pracownikom w związku z ich zatrudnieniem w określonej firmie takich jak, polisy ubezpieczeniowe, zakwaterowanie, dowóz do pracy, wyżywienie czy wreszcie składki na ubezpieczenie społeczne.

Główne kierunki przeznaczenia środków funduszu określa art. 1 ust. 1 ustawy stanowiący, że fundusz przeznaczony jest na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z funduszu oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych. Definicje zarówno działalności socjalnej jak i zakładowych obiektów socjalnych zawiera art. 2 ustawy.

Działalnością socjalną w rozumieniu ustawy są w szczególności usługi świadczone przez pracodawców na rzecz:

- różnych form wypoczynku (w tej kategorii mieści się zarówno wypoczynek zorganizowany przez zakład, przez inne podmioty, jak i przez pracownika we własnym zakresie - tzw. wczasy pod gruszą), co może obejmować obozy i kolonie letnie i zimowe dla dzieci i młodzieży, wczasy pracownicze i profilaktyczne, pobyty w sanatoriach, wypoczynek sobotnio-niedzielny. Warto zauważyć, że dofinansowanie z funduszu już nie musi zostać przeznaczone wyłącznie na wypoczynek krajowy,
- działalności kulturalno-oświatowej (jest to pojęcie bardzo szerokie, obejmujące organizowanie imprez teatralnych i oświatowych, zakup biletów na takie imprezy itp.),
- działalności sportowo-rekreacyjnej (np. organizowanie różnych form rekreacji, imprez sportowych, wycieczek, spartakiad, wykup abonamentów na zajęcia sportowe);

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn. Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 z późn. zm.) określa katalog osób uprawnionych do korzystania z funduszu, pozwalając jednocześnie pracodawcom na jego rozszerzenie.

Osobami uprawnionymi do korzystania z Funduszu są, w rozumieniu ustawy:

- pracownicy i ich rodziny,
- emeryci i renciści - byli pracownicy i ich rodziny,
- inne osoby, którym pracodawca przyznał prawo do korzystania ze świadczeń finansowanych z funduszu.

Definicja osób uprawnionych do korzystania z funduszu jest ścisła, co oznacza, że żadna z wyżej wymienionych osób czy grup nie może, w drodze regulacji wewnątrzzakładowych, być wykluczona z możliwości korzystania ze świadczeń

socjalnych (rzecz jasna z wyjątkiem ostatniej kategorii) - (por. Anna Martuszewicz – Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych ABC 2007 – monografie Lex Omega).

Pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, to jest uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00, OSNP 2003/14/331)

W zakresie dopłat do wycieczek pracowniczych Sąd Apelacyjny nie zgadza się z rozstrzygnięciem Sądu I instancji. Sąd Okręgowy w tym zakresie uznał tylko, że kwoty wypłat z ZFŚS w tym zakresie są przychodem pracownika, bez rozważenia wpływu art. 8 ust.1 ustawy o ZFŚS. Zdaniem Sądu Apelacyjnego powyższe badanie winno mieć miejsce, tym bardziej, że Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że badanie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu dotyczy przyznawania z świadczeń funduszu jedynie gdy określone świadczenie może być przyznane w zróżnicowanej wysokości. Kryteria te będą miały wówczas wpływ na wysokość otrzymanego świadczenia. Inaczej natomiast przedstawia się sytuacja, gdy pracownicy biorą udział w wyjeździe zorganizowanym przez pracodawcę dostępnym dla wszystkich pracowników, na równych zasadach.

W analizowanym stanie faktycznym charakter świadczenia w postaci dofinansowania do wycieczek (P., K., W., W. i K.) niewątpliwie mieści się w pojęciu działalności socjalnej w rozumieniu ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Świadczenia te bezspornie zostały sfinansowane ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i przyznane osobom uprawnionym do korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia czy tego typu świadczenia jak uczestnictwo pracowników w imprezie integracyjnej (wycieczka) może zostać przyznane przez pracodawcę w formie nieodpłatnej dla wszystkich jego uczestników tj. czy przysporzenie z tego tytułu może być jednakowe dla każdego uczestnika niezależnie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

W wyroku z dnia 23 października 2008r. sygn. akt II PK 74/08 Sąd Najwyższy przesądził iż:

„1. Działalność w postaci imprez masowych, jak pikniki, "andrzejki", organizowanie wycieczek - mieści się w pojęciu działalności socjalnej jako rodzaj działalności rekreacyjnej względnie działalności w postaci różnych form krajowego wypoczynku.

2. Kryterium socjalne, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych odnosi się jedynie do przyznawania ulgowych świadczeń i usług, nie dotyczy ono natomiast innych świadczeń i usług, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy”.

W uzasadnieniu tego wyroku podkreślano, iż art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s., określający zasady przyznawania usług i świadczeń, nie odnosi się do całości działalności socjalnej zakładu pracy. Według jego wyraźnego brzmienia odnosi się on wyłącznie do przyznawania ulgowych usług i świadczeń, co powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania ze środków Funduszu. Jest oczywiście dopuszczalne przeznaczenie regulaminem zakładowym całości środków Funduszu na usługi (świadczenia) przyznawane na zasadach ulgowych i wówczas znajduje zastosowanie zasada przyznawania świadczeń wedle kryteriów określonych art. 8 ust. 1, czyli według tzw. kryterium socjalnego. Natomiast w wypadku, kiedy regulamin przewiduje wydatkowanie środków na inne jeszcze cele - mieszczące się w ramach działalności socjalnej - może on ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechnej dostępności na równych zasadach imprez integracyjnych. Interpretacja taka znajduje uzasadnienie nie tylko w wyraźnym brzmieniu art. 8 ust. 1, ale wynika również z wykładni językowo-logicznej ustępu drugiego tego przepisu. Ustęp drugi ma szerszy zakres znaczeniowy niż ustęp pierwszy. Nie odnosi się on bowiem wyłącznie do przyznawania ulgowych świadczeń i usług, ale dotyczy "korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu", to znaczy dotyczy on wszystkich świadczeń (usług), które może finansować Fundusz.

Sąd Apelacyjny uwzględniając dotychczasowe orzecznictwo określające zasady korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, podziela poglądy wyrażone także i w cyt. wyżej wyroku Sądu Najwyższego w odniesieniu do imprez integracyjnych finansowanych przez pracodawcę ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zaznaczając, iż tego typu **wykładnię stosować należy zawężająco z uwzględnieniem istoty świadczenia**. W ocenie sądu odwoławczego z istoty świadczenia wynika bowiem, iż trudno przyjąć, że korzystanie z takich form działalności socjalnej jak organizowane przez zakład pracy wycieczki dla ogółu pracowników miałyby być uzależnione od tzw. kryterium socjalnego, czyli od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zaprzeczałoby to istocie tej usługi i zamiast prowadzić do integracji załogi przy tego typu imprezach mogłoby doprowadzić do niepotrzebnych napięć wśród pracowników.

Sąd Apelacyjny podziela w szczególności wykładnię przedstawioną przez Sąd Najwyższy w cyt. wyroku, iż z istoty świadczenia (bezpłatny dla wszystkich pracowników udział w imprezie integracyjnej - organizowana przez zakład pracy wycieczka) wynika, że świadczenie to nie jest świadczeniem ulgowym o którym mowa w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy ale mieści się w pojęciu działalność socjalna w rozumieniu rzeczonyj ustawy art. 2 cyt. ustawy.

Trudno nie zgodzić się z doktryną i orzecznictwem, że działalność socjalna pracodawcy nie ogranicza się jedynie do udzielania ulgowych usług i świadczeń z ZFŚS. Może on bowiem również zaspokajać zbiorowe potrzeby zatrudnionych, organizując masowe imprezy, np. zorganizowane wycieczki, spotkania integracyjne, pikniki, „andrzejki”. Taki przejaw aktywności zakładu stanowi rodzaj rekreacji czy wypoczynku, a więc mieści się w pojęciu działalności socjalnej pracodawcy określonej w art.2 pkt 1 ustawy o ZFŚS. Przy organizowaniu takich zbiorowych imprez nie ma elementu „przyznawania ulgowych usług i świadczeń z ZFŚS”.

Z tych powodów Sąd Apelacyjny uznał, że nie trafne jest rozstrzygnięcie Sądu I instancji i w tym zakresie stwierdził, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanej A. J. nie wlicza się świadczeń pieniężnych przeznaczonych na „wycieczkę do P. 05/2008”, „wycieczkę do K.06/2009”, „wycieczkę do W. 06/2010”, „wycieczkę do W. i K.” z których zainteresowana korzystała.

W dalszej kolejności odnieść należy się do kwestii „świadczeń świątecznych”. W przedmiotowej sprawie bezsporne było, że świadczenia te zostały wypłacone pracownikom przez pracodawcę z pominięciem zapisów obowiązującego regulaminu ZFŚS. Świadczenia były wypłacane bez pisemnego wniosku pracownika. W zakresie zaś obowiązku badania sytuacji rodzinnej i majątkowej pracownika, pracodawca w poszczególnych latach kierował się następującymi przesłankami:

- 1) w 2008r. pracodawca różnicował wysokość świadczeń świątecznych od uposażenia pracownika oraz ilości posiadanych dzieci;
- 2) w 2009r. pracodawca różnicował wysokość świadczeń świątecznych od ilości posiadanych dzieci przez pracownika na utrzymaniu;

W istocie zatem świadczenia świąteczne były wypłacane bez oceny sytuacji materialnej i życiowej przez pracodawcę, a więc wbrew zasadzie wynikającej z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Oznacza to, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo uznał je za przychód.

W niniejszej sprawie odwołujący pracodawca Zakład (...) w I. winien był dokonać analizy sytuacji życiowej, materialnej i osobistej każdego pracownika z osobna. Nie musi to przy tym wiązać się z podejmowaniem nadzwyczajnych działań ze strony pracodawcy, generowaniem dodatkowych sił i środków. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wystarczające byłoby złożenie przez każdego pracownika oświadczenia o wysokości dochodu na jednego członka rodziny ze wskazaniem ile osób i w jakim wieku składa się na rodzinę pracownika – tak jak uczynił to pracodawca w 2010r. Taka informacja ujmowałaby w istocie nie tylko dochody pracownika osiągnane u odwołującego, ale także dochody pracownika osiągnane poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z pracownikiem. Powyższe obrazuje zarówno sytuację osobistą, rodzinną jak i materialną, jak tego wymaga ustawa.

Stanowisko takie jest prezentowane zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i literaturze przedmiotu. Istotne było również uwzględnienie informacji zawartych w oświadczeniu, bowiem ono wiąże komisję ZFŚS przyznającą świadczenia.

W niniejszej sprawie jednak brak jest podstaw do uznania, że wskazane powyżej działania w związku z dysponowaniem przez pracodawcę środkami z ZFŚS miały miejsce. Przychód osiągnięty przez zainteresowaną w postaci wypłat pieniężnych z tytułu świadczeń świątecznych w latach 2008 -2009 stanowi zatem podstawę wymiaru składek w myśl art. 18 ust. 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 1 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106). Wobec czego zaskarżona decyzja organu rentowego w tym zakresie była prawidłowa.

Co do zasady rację ma apelujący, iż składanie ustnych wniosków o wypłatę świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz oświadczeń o sytuacji uprawnionych jest dopuszczalne. Niewątpliwie ani przepisy ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych ani rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, nie wskazują sposobu pozyskiwania od uprawnionych do korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych informacji o ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Częściowe informacje o stanie rodzinnym będą zatem wynikać z dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych pracownika czy w zgłoszeniach do ubezpieczenia społecznego. W pozostałym zakresie właściwym sposobem zdobycia informacji o sytuacji osób uprawnionych mogą być ich oświadczenia składane w dowolnej formie, a zatem również ustnie.

Jednocześnie w niniejszej sprawie ciężar dowodu wykazania, iż odwołujący dysponował niezbędnymi informacjami na temat sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej uprawnionych do korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych spoczywał, stosowanie do art. 6 k.c. właśnie na nim.

Wbrew stanowisku apelującego przesłuchani w sprawie świadkowie nie potwierdzili jakoby wypłata spornych świadczeń w marcu 2008 roku i w grudniu 2008 i 2009 roku była zgodna z brzmieniem regulaminu i uwzględniała kryterium socjalne. Przesłuchani przez Sąd I instancji świadkowie – byli i aktualni członkowie działającej w (...) w I. komisji socjalnej - w najistotniejszych dla rozstrzygnięcia kwestiach nie potrafili wskazać szczegółowych i pewnych informacji, nie byli pewni co do rodzaju świadczeń, ich wysokości oraz kryteriów przyjmowanych przy ich wypłacie w poszczególnych latach, wprost wskazywali, że nie pamiętają tych szczegółów. Świadczenie podawali informacje ogólnikowe, bezsporne, o tym, że pracownicy składali oświadczenia o ilości małoletnich lub uczących się dzieci i byli zadowoleni ze sposobu wydatkowania środków.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można wykluczyć, iż w małej społeczności pracowniczej, w niewielkiej miejscowości, pracodawca posiada niezbędne informacje o uprawnionych do korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, pozyskane bez konieczności składania przez pracowników stosownych oświadczeń.

Nie należy również całkowicie pomijać stanowiska samych uprawnionych, co do sposobu dysponowania środkami z funduszu.

Wszystko to nie przesądza jednak o słuszności stanowiska skarżącego w niniejszej sprawie.

Odwołujący nie dostrzega bowiem, iż zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Nie wystarczy zatem, że pracodawca posiada niezbędne dane o sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej uprawnionych. Informacje te winny przesądzać o sposobie wydatkowania środków z funduszu, a w okolicznościach niniejszej sprawy w odniesieniu do świadczeń z marca 2008 roku oraz grudnia 2008 i 2009 roku nie zostały w ogóle uwzględnione.

Reasumując, świadczenia świąteczne z marca 2008 roku oraz z grudnia 2008 i 2009 roku, zostały rozdysponowane przez odwołującego na rzecz uprawnionych, ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych bez uwzględnienia koniecznego w tym przypadku kryterium socjalnego, tj. łącznie rozpatrywanej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej każdego z pracowników.

W takim przypadku, uznać należało je za świadczenia okolicznościowe, czy też nagrody, które nie mogą być finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, w każdym razie stanowią – jako przychody – podstawę wymiaru składek.

Sąd Okręgowy nieprawidłowo ustalił jednak, że świadczenia z grudnia 2010r. zostały zainteresowanej wypłacone bez zastosowania kryterium socjalnego. Sąd I instancji nietrafnie przyjął przy tym, że kwota zróżnicowania wypłaconych pracownikom w grudniu 2010r. świadczeń była różnicą o 10 zł (str. 11 uzasadnienia). Ze zgromadzonego materiału dowodowego, wynika, że różnica w wypłacanych świadczeniach od każdego progu na Święta Bożego Narodzenia wynosiła 50 zł a kwota 10 zł dotyczyła świadczeń Noworocznych.

Przed wszystkim jednak z przeprowadzonego przed Sądem I instancji postępowania dowodowego wynika zdaniem Sądu Apelacyjnego, że odwołujący dokonując w grudniu 2010r. podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych analizował sytuację życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych do korzystania z funduszu, w tym sytuację zainteresowanego.

Wskazać w tym miejscu należy, iż na mocy aneksu z 7 marca 2007 roku (w aktach rentowych) uległ zmianie regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w (...) w I.. W § 5 ust. 1, dotyczącym przeznaczenia zakładowego funduszu, przewidziano dodatkowo finansowanie części kosztów w zakresie: „pomocy materialnej w formie bonów towarowych przyznawanych z okazji Wielkanocy i Bożego Narodzenia” (pkt 7) oraz ”innych imprez kulturalno – oświatowych organizowanych dla pracowników” (pkt 8).

Nadto komisja socjalna działająca u apelującego ustaliła w 2010 roku trzy progi dochodowe, wyznaczające wysokość świadczenia dla poszczególnych uprawnionych, którzy zobowiązani zostali z kolei do złożenia stosownych oświadczeń. Świadczenia zostały zróżnicowane.

Odwołujący badał sytuację materialną pracowników, przyjmując kwotę świadczenia w zależności od wysokości dochodu przypadającego na jednego członka rodziny. Analizie podlegała również sytuacja rodzinna i życiowa, na podstawie składanych przez pracowników oświadczeń o członkach rodziny, które traktowano jednocześnie jako wnioski.

Sam Sąd Okręgowy przyznał, że płatnik składek wypłacając środki z ZFŚS w 2010r. posiadał informację o sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej pracowników w postaci oświadczeń pracowników o dochodach na członka rodziny. Skoro w tej sytuacji wypłaty miały różną wysokość za niezasadne należy uznać przyjęcie, że nie stosowane było tzw. kryterium socjalne.

Uwzględniając powyższe, bezsporne okoliczności, oraz treść pisma odwołującego z 28 lutego 2013 roku, do którego dołączył oświadczenie A. J. o dochodzie netto na członka jej rodziny złożone przez zainteresowaną 1 grudnia 2010 roku, Sąd Apelacyjny uznał, iż w przypadku świadczenia z okazji Bożego Narodzenia wypłaconego w grudniu 2010 roku pracodawca uwzględnił kryterium socjalne i zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję w tym zakresie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. należało zmienić w sposób wskazany w pkt. 1 sentencji wyroku.

Po rozpoznaniu **zażalenia** organu rentowego na postanowienie Sądu I instancji o uzupełnieniu zaskarżonego wyroku w zakresie kosztów procesu, Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 100 i 108 k.p.c. oraz art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c.

Sąd II instancji uznał, iż stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w postanowieniu z 29 sierpnia 2012 roku, w sprawie IV U 992/12 jest nietrafne.

Sąd Okręgowy nie obciążył odwołującego kosztami zastępstwa procesowego na rzecz Zakładu powołując jako podstawę rozstrzygnięcia art. 102 k.p.c. i wskazując, że pełnomocnik organu rentowego złożył we wszystkich 60 sprawach z odwołania (...) od decyzji ZUS niemalże identyczne odpowiedzi na odwołanie i przyznano mu już koszty procesu w pierwszych 6 sprawach z tychże odwołań.

Uzasadniając zażalenie organ rentowy podniósł, że w niniejszej sprawie nie zaistniały przesłanki z art. 102 k.p.c. Na poparcie swego stanowiska powołał tezę orzeczenia Sądu Najwyższego z 8 marca 2012 roku, w sprawie II CZ 11/12, zgodnie z którą prawo do żądania przez stronę, która wygrała sprawę, zwrotu przez jej przeciwnika procesowego kosztów procesu, obejmujących wynagrodzenie ustanowionego w sprawie pełnomocnika – będącego radcą prawnym – nie jest uzależnione od podjęcia przez tego pełnomocnika określonych czynności procesowych.

Sąd Apelacyjny podziela powyższe stanowisko organu rentowego.

Jednocześnie jednak uwzględnić należy, że odwołanie (...) w I. zostało ostatecznie w części uwzględnione i apelująca nie może zostać uznana za stronę przegrywającą sprawę w całości.

Sąd II instancji uznał zatem, że zastosowanie winien mieć art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub częściowo rozdzielone. W ocenie Sądu Apelacyjnego wartość składek określona szczegółowo w zaskarżonej decyzji stanowi miarodajny wyznacznik dla ustalenia tego, w jakim stopniu, która ze stron postępowania uległa przeciwnikowi.

W pkt. 3 sentencji wyroku Sąd Apelacyjny na podstawie powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 385 k.p.c. w pozostałym zakresie oddalił apelację jako bezzasadną.

Orzeczenie o kosztach zawarte w pkt. 4 sentencji wyroku wydano na podstawie art. 100 kpc, mając na uwadze, że żądania obu stron zostały częściowo uwzględnione.

/SSA Maria Michalska-Goźdź/ /SSA Iwona Niewiadowska-Patzer/ /SSA Ewa Cyran/